

ZENÉ ÉLET

BOSKOVICS SÁNDOR-URI
EMLÉKHANGVERSENÝ

— A Filharmónikus Zenekar vendégházában —

Az Izraeli Zeneintézet a vendégszereplésben távollévő Filharmónikus Zenekarral karöltve ünnepelte Boskovics Sándor — Uri első zenekari műve bemutatójának 50-ik évfordulóját. Jisáj Dobrowen vezényelte „Chansons Populaires Juives” név alatt, amelyet később a szerző „Aranylanc”-ra változtattott.

Boskovics Sándor (1907 Kolozsvár — 1964 Tel-Aviv) szülővárosában Hevesi Piroksa (unokanővérem) tanítványa volt, majd Párizsba Nadja Boulanger és számos neves zeneszerzőpedagógusnál végezte tanulmányait. Hazatérve, a máramarosi chaszid népzene gyűjtése teremtette meg életreszóló szoros kapcsolatait a zsidó zenével. S életét is ennek köszönheti.

Közel negyven év előtt közölte velem önéletrajznak számítható adatait amelyekből idéznem kell életutja megrátéséhez.

„Könnyeimbe merülve hallgattam rádió Jisáj Dobrowen vezénytelével a budapesti Operaházból, Borodin „Igor herceg”-ének tüneményes előadását. Ez annyira felkelkesített, hogy levél kíséretében beküldtem neki a zsidó népzenei melódiákból álló partitúrát, kérve véleményét.

Hosszu idő múltán kaptam választ Dobrowentől, aki élénk részt vett Huberman zenekart szervező munkásságában. Hajlandó volt művet az ujonnan alakuló „Palestine Orchester”-el bemutatni és meghívott tel-avivi előadására. Erre 1938 márciusában került sor nemcsak ennek sikere, de a zsidó ország szelleme annyira hatott rám, hogy elhatároztam alijjázásomat, Ben Gurion segítségével. (aki melleleg távol volt a zenétől és tudomásom szerint csak egyetlen hangversenyen, Marc Lávry „Émek”-én vett részt). Hálából a „Má tovu” című máig is előadatlan kantátát írtam tiszteletére.

A „Mazowsze” együttes 120 táncosból, énekesből és muzikusból áll és a maga nemében a legjobbnak számít a világon, (a szovjet Moszejev együttesel egyetemben).

Az együttes izraeli programja részleteket tartalmaz különböző műsoraikból, amelyek eredeti formában mutatják be kortográfiaiban és népviseletekben Lengyelország körzeteit. A közönség autentikus formában élvezheti a valódi lengyel esküvőt, és szüreti mulatság eseményeit az azokon szokásos táncok előadásában. Ter-

„A szvit előadása életmentést jelentett számomra. Letelepedve az országban mindjobban elmerültem a Bibliában s nem volt nap, hogy elmulasztottam volna egy-egy fejezetét elolvasni s elmerülni szellemében”.

Lassan érett ki Boskovics az izraeli és a közelkeleti zsidó zene jelentős uttörője. Az 1938-as bemutatót követően írta a később visszavont „Hegedűversenyét”, amelyet Fenyves Lóránd adott elő. Ezt követte a zenekar 25. éves jubileumára írt „Izrael lányai”, amelyet Josef Krips mutatott be 1962 decemberében.

Nemzetközileg legismertebb művei az „Oboaverseny” és a zongorára írt „Semita Szvit” maradtak. Az oboaversenyt legutóbb Barbirolli angol karmester feleségétől hallhattuk, míg a rendkívül népszerű Sémita Szvit négykezes átiratát, (amely a jelenlegi műsorban is szerepelt), évtizedekkel előbb Lengyel Vera és Fried Géza (Amszterdam) előadásában hallhattuk utoljára. A fentiek mutatják be a hilversumi rádió keretében is.

A később keletkezett művek mind biblikus háttérrel, a már szériális alapon nyugvó „Grádicos Émek” és az erősen ultramodern bécsi iskola és Boulez szellemében írott zenekari művek követték. Mint a „Háárec” kritikusa működött súlyos megbetegedéséig. Megmaradt alkotó erejének birtokában még egy zongoraverseny és Max Brod’ librettójára írt baléttzenéjének előadására hívott meg, de egészségi állapotát miatt’erre nem került sor s utolsó művei befejezetlenek maradtak.

Az emlékhangverseny számos résztvevője közül csak a fiatal zongorista Dália Székelyt kell megemlítenem, aki nagy stílusbizalommal adott elő Bartókra emlékeztető gyermek zongoradarabokat. Akadémiai tanárok méltatták Boskovics kiváló pedagógiai tevékenységét és kimagasló érdemeit az izraeli zene uttörőjeként.

Doráti Antal nyitotta meg március 16-án Budapesten a Zenei Fesztivált, Kodály „Psalmus Hungaricus”-ával. Ezt megelőző hetekben Bonn szimfónikus zenekara a Beethoven teremben előadta német bemutatóként egy zenekari darabját és 2-ik szimfóniáját. Doráti mint karmester is közreműködött. Beethoven „Coriolán” nyitányával aratva nagy sikert.

PATAKI LÁSZLO

Hitachdut Olél Hungária